

Eugen SIMION

Arta lui Creangă

Abstract

Determinarea originalizării operei lui Creangă, dincolo de aprecierile critice ale unor importanți comentatori ai operei lui, de la T. Maiorescu la G. Călinescu și Tudor Vianu, este un lucru greu de făcut. Creangă nu este un scriitor realist, în genul lui C. Negruzzi, deoarece amestecă fabulosul cu miraculosul și, în același timp, face portrete psihologice realiste. Chiar și genialul critic, G. Călinescu se contrazice când vorbește de valoarea operei lui Creangă. Pe de o parte îl numește "bivol de geniu", ale cărui narațiuni nu pot fi gustate decât de cititori rafinați și cultivați, iar, pe de altă parte, face afirmația șocantă: "Creangă nu-i artist". Scriitura este un act de rescriere a realului, atunci Creangă este un autor care ficționalizează realitatea și ale cărui fraze arborescente sunt lucrate cu migală. Oralitatea prozei sale se dovedește a fi un stil elaborat, cu fraze îndelung gândite.

Cuvinte-cheie: Ion Creangă, G. Călinescu, realitate și fantastic, rescrierea realului, stilul elaborat al oralității

Determining the orality of Creangă's works, beyond critical appreciations of some important annotators of his works, from T. Maiorescu to G. Călinescu and T. Vianu, it is very difficult thing to do. This Romanian writer is not a realistic writer, in the C. Negruzi's kind, because he is mixing the fabulous with the miraculous, and, in the same time, he is making realistic psychological portraits. Even the brilliant critique, G. Călinescu is using a paradoxal judgement when he talk about the aesthetical value of Creangă's works. On one hand, the critique is calling him "a genius buffalo ", wich prose can be tasted by refined and educated readers, and, on the other hand, he is declaring: "M. Creangă is not an artist". The writing is an activity wich consist to rewrite the reality, and Creangă is an author who fictionalize the reality and whose branched clauses are worked very careful. The orality of his short novels prove, after all, an elaborated style, with clauses well thought..

Keywords: Ion Creangă, G. Călinescu, reality and fantastic, rewriting the reality, the elaborated style of orality

Thierry de MONTBRIAL

Centre et marginalité dans la culture européenne

Résumé

În definierea cuvintelor de centru și periferie, autorul utilizează sensul dat de Pascal infinitului, pe care-l vede ca pe o sferă în care centrul se află pretutindeni, iar periferia nicăieri. Sub aspect geopolitic, noțiunile acestea stabilesc o relație de putere și o chestiune de cultură dominantă și cultură aservită. Pentru marile imperii din istorie (precum Imperiul roman, de exemplu) era clar unde se află centrul și unde periferia. Dar Uniunea Europeană nu este un imperiu, chiar dacă lecțiile istoriei ne arată că un imperiu de succes era cel care reușea să impună popoarelor aservite propria cultură. Dar sistemul în care trăim azi este unul multipolarizat, eterogen, global, nesigur și este mai greu să spui unde se află centrul și mai ușor să precizezi periferiile. Când un stat se află în centru, cultura lui tinde să radieze, în timp ce locuitorii din statele marginale tind să se ralieze și să imite cultura statului aflat în centru. Din punct de vedere geopolitic, viitorul Uniunii Europene depinde de trei țări europene: Franța, Germania, Marea Britanie.

Cuvinte-cheie: centru și periferie, geopolitica Uniunii Europene, cultură dominantă, istoria imperiilor, cultură aservită

Pour définir les mots "centre" et "périphérie", l'auteur utilise le sens donné par Pascal à l'infini, qu'il voit comme une sphère où le centre se trouve partout, et la périphérie nulle part. Sous l'aspect géopolitique, ces deux notions établissent une relation de pouvoir et une question de culture dominante et culture asservie. Pour les grands empires de l'histoire (tout comme l'Empire Roman, par exemple), il était clair où se trouve le centre et où il y avait la périphérie. Mais l'Union Européenne n'est pas un empire, même si les leçons de l'histoire nous montrent qu'un empire de succès était celui qui réussissait à imposer aux peuples asservis, colonisés, leur propre culture. Mais, le système dans lequel nous vivons aujourd'hui est un système multi-polarisé, hétérogène, global, incertain, et il est plus difficile à dire où se trouvent les centres et plus facile à préciser les périphéries. Lorsqu'un état se trouve au centre, sa culture tend à rayonner, tandis que les habitants des états marginaux tend à s'y aligner et à imiter la culture dominante. Du point de vue géopolitique, le futur de l'Union Européenne dépend de trois pays européens: la France, l'Allemagne, la Grande Bretagne.

Mots-cle: centre et périphérie, la géopolitique de l'Union Européenne, la culture dominante, l'histoire des empires, la culture asservie.

Andrei GRIGOR
„Biografia ideii de
Adrian Marino”

Abstract

Memoriile lui Adrian Marino, publicate în 2010, trădează, dincolo de miza insistent afișată a radiografierii „oneste” și „obiective” a scenei literare românești din perioada totalitară, un incitant studiu de caz al simulării unei false identități care se deconstruiește facil prin chiar propriile argumente. Intenția elaborării unei mitologii identitare a „opozantului”, dublată de cea a construirii unei ideologii „rezistente” - care a sedus, paradoxal, pe cei mai mulți critici care au analizat textul marinian - funcționează à rebours ca principal mecanism demistificator. În esență, semnalăm prezența unei ideologii artificiale care deconspiră ideologia confecționată a unei autobiografii sau, cu o formulă împrumutată, „biografia ideii de Adrian Marino”..

Cuvinte-cheie: Adrian Marino, istorie recentă, reacții, literatura română, lucrare autobiografică

Published in 2010, Adrian Marino's memoirs enhance – beyond their insistently assumed aim of “honestly” and “objectively” depicting the Romanian literary stage of the totalitarian age – an exciting case of simulating fake identity which easily can be deconstructed by using its own inner structures of meaning. The voiced intention of bringing forward the “opponent”'s identity mythology or the one of building up a “resistant” ideology – which paradoxically seduced many of Marino's critics – will function à rebours as main demystification mechanism. Thus, we point out the occurrence of an artificial ideology which will reveal the manufactured autobiographical ideology or, by using a borrowed critical formula, “the biography of Adrian Marino idea.”

Keyword: Adrian Marino, recent history, reactions, romaniana literature, autobiographical work

Manuela GHEORGHE
**„Miracolul arghezian”
și reverberații baudelairiene**

Abstract

Micul text de față este o prezentare a cărții Cristinei Maria Necula, Modernitatea operei argheziene. Autoarea realizează o expunere succintă a esteticii argheziene, estetica urâtului, pe care poetul, T. Arghezi, o prelucrează conform unei viziuni personale, inspirate din estetica lui Baudelaire, Les fleurs du mal.

Cuvinte-cheie: estetica urâtului, estetica lui Baudelaire, viziunea poetică, expresivitatea poeziei, limbajul cotidian

The little following discourse is a review of Cristina Maria Necula's book, The modernity of Arghezi's works. The author realize a very short presentation of Arghezi's aesthetics of ugliness, that the poet, T. Arghezi, is processing in his own manner, inspired by Baudelaire's aesthetics, Les fleurs du mal.

Keyword: aesthetics of ugliness, Baudelaire's aesthetics, poetic vision, expressivity of lyrics, daily language.

Sorin IVAN
**Pentru o filosofie umanistă
a comunicării**

Abstract

Cartea lui Dominique Wolton Internetul. O teorie critică a noilor media (comunicare.ro, 2012) analizează procesul comunicării în contextul evoluției tehnologiei și al expansiunii noilor media. Războiul din mass-media opune noile media vechilor media, creează raportul antagonic internet versus televiziune și radio. Teza cărții este că tehnologia nu înseamnă comunicare, iar comunicarea nu se reduce la tehnologie. Esența comunicării rezidă în cele două dimensiuni fundamentale ale sale, culturală și socială, căreia i se adaugă cea tehnică. Fără dimensiunea ei umană, comunicarea bazată numai pe tehnologie, cu suportul noilor media, duce la fragmentare socială, la însingurare, la dificultatea comunicării. Tehnologia generează o serie de riscuri: digitalizarea existenței, transgresia acesteia din real în virtual, sclavia față de noile media, obsesia multiconectării, alienarea conectării, înrobirea prin tehnologie, pierderea libertății. Procesul de comunicare trebuie abordat în complexitatea lui, dată de dimensiunile culturală, socială și

tehnică și de interacțiunea dintre ele. Autorul propune zece soluții pentru a susține miza cărții: diminuarea influenței tehnologiei asupra comunicării.

Cuvinte-cheie: comunicare, tehnologie, mass-media, noile media, internet, multiconectare, sclavie

Dominique Wolton's book The Internet. A critical theory of new media (comunicare.ro, 2012) examines the communication process on the background of the developments in technology and of the expansion of new media. The war in mass-media opposes the new media to the old media, creates the antagonistic relation internet versus radio and television. The thesis of the book is that technology does not mean communication, and communication is not limited to technology. The essence of communication lies in its two basic dimensions, cultural and social, to which it is added the technical one. Without its human dimension, the communication based only on technology, supported by the new media, leads to social fragmentation, loneliness, to the difficulty of communication. Technology generates a number of risks: digitization of the existence, its transgression from real to virtual, slavery to the new media, the obsession of being multi-connected, the alienation of connection, the enslavement by technology, the loss of freedom. The communication process must be addressed in its complexity given by the cultural, social and technical dimensions, and by the interaction among them. The author offers ten solutions to support the book stake: reducing the influence of technology on communication

Keyword: communication, technology, mass-media, new media, internet, multi-connection, slavery.

N. Steinhardt - corespondență cu Eugen Simion

Résumé

Cuvinte-cheie: Nicolae Steinhardt, Jurnalul fericirii, corespondență epistolară, viața monahală

Je publie deux lettres reçues ende la part de Nicolae Steinhardt. Mes relations avec lui ont été purement littéraires. Je l'ai lu, ce que j'avais lu, cela m'a plu et j'ai écrit, je crois, sur tous ses oeuvres littéraires. Avant celles-ci, sa légende est arrivé chez moi la première. Le premier qui me l'avait contée, ce fut Marin Preda. Il en était intéressé et l'a introduite plus tard dans un roman: Le plus aimé des terriens. C'est vraiment touchante. Lorsque je l'ai connu, Nicolae Steinhard était un moine orthodoxe et un essayiste inspiré et plein de digressions de la même souche comme Paul Zarifopol. J'ai fait un voyage mémorable avec lui (dans le village Lădești, Vâlcea) pour accomplir une obligation amicale remise par un ami commun, le parisien Virgil Ierunca. Je l'ai contée ailleurs...Je ne vais pas la reproduire ici. Ce que je peux dire, c'est que Nicoale Steinhardt est devenu, après la publication du Journal du bonheur, non pas seulement un grand diariste, mais aussi un symbole de la dignité de l'intellectuel roumain aux temps de terreur.

Mots-cle: Nicolae Steinhardt, Le journal du bonheur, vie religieuse, correspondance épistolaire

Caius Traian DRAGOMIR
**Vârful de săgeată
al istoriei și problema
identitară a civilizațiilor**

Abstract

Este analizată teoria asupra evoluției în general și, în particular, a celei istorice, a lui Pierre Teilhard de Chardin. Acesta vede continuu, în evoluție, existența unui factor avansat, care antrenează ansamblul istoric. În epoca sa, acum o jumătate de secol, acesta ar fi fost Occidentul. În articol se arată că niciun sistem de civilizație și cultură nu există decât în măsura în care contribuie în mod original la evoluția generală a civilizației. Tradiția și identitatea culturală nu trebuie să reprezinte piedici în această dezvoltare, ci locuri de pornire pentru urcarea unor noi trepte, de către fiecare civilizație.

Cuvinte-cheie: evoluție umană, progresul civilizației, identitate culturală, tradiție

In the text, it is analyzed the theory of the evolution, in general and, particularly, in the human history, advanced by Pierre Diehard de Chardon. This considered that the evolution is generated by a promoting factor, orienting the process as an arrow. In his time (half a century ago) this arrow , in human historical progress was represented by the Occidental civilization. In this paper is presented the idea that no civilization persists if it has no contribution – an original one – to the general progress of humanity. The tradition and specific Identity of a culture should be no barrier on this way, but, all the contrary, devices for opening new ways to history.

Keyword: human evolution, progress of civilization, cultural identity, civilization

Simona ANTOFI

Memorie, identitate și ficțiune – Mariana Șora, *O viață în bucăți*

Abstract

Elaborate ca mărturie a trecutului, dar construite, în mare măsură, cu instrumentarul ficțiunii literare, atent organizate și reunite într-un ansamblu coerent, secvențele memorialistice din O viață în bucăți retrasează din interior, pe viu, o parte din istoria agitată a spațiului european în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Scriitura este hibridă prin excelență - căci reunește mărturisirea directă cu eseu confesiv și cu o serie de comentarii, opinii avizate și documentate asupra faptelor majore și asupra principalilor actori de pe scena istoriei, precum și cu informații - adesea discrete, de suprafață - asupra vieții de familie.
Cuvinte-cheie: memorii, eseu confesiv, autenticitate, ficțiune, personaje ale scriiturii

Structured as fictional reminders of the past, being carefully arranged in a coherent meaningful construction, the memoir-focused fragments of O viata in bucati covertly redefine one significant and tormented period of the European space during the Second World War. The writing displays hybrid features due to its mélange of direct testimonial strategies, confessing essay, well documented opinions and comments of the major events and historical actors as well as discrete pieces of information regarding family life.

Keyword: memoirs, confessing essay, authenticity, fiction, characters of writing

Daniela MOLDOVEANU

Mariana Marin în lagărele minții

Abstract

Mariana Marin a scris o poezie implicată social și, în același timp, personală, abordând teme precum: moralitate, adevăr, libertate mentală și socială în regimul comunist, fapt ce i-a permis să încerce recuperarea unei realități mult mai profunde, purificată atât prin simboluri, cât și prin cea mai lipsită de artificii denunțare. Ceea ce o transformă pe Mariana Marin într-o postmodernă eretică, deci nu mai puțin postmodernă prin condiția imanentă și statutul asumat în epocă, este experimentalismul integrat. Având girul ontologic al manierei pe care o alege, sau este aleasă, pentru a scrie, aceasta rămâne fidelă unei nevoi continue de a face apel la metafizică, fie ea mai degrabă artificiu verbal decât baza filosofică a gândirii integratoare.

Cuvinte-cheie: Mariana Marin, moralitate, impunerea realității imanentei, postmodernă eretică

Mariana Marin wrote a more socially involved poetry, but, at the same time, very personal, dealing with capital themes such as: morality, truth, mental and social freedom in the communist regime, which gave her the possibility to accede to a high recovery of a deeper reality, purified by its sometimes symbolic, sometimes blunt denunciation. What turns Mariana Marin into a heretic postmodernist, though no less postmodern through the immanent condition and assumed status at the time, is the integrated experimentalism. With the ontological endorsement of the manner she chose, or was chosen to write, our poet remains faithful to a continuous need to turn to metaphysics, as verbal artifice rather than the philosophical basis of the integrative thinking.

Keyword: Mariana Marin, morality, recovery of a deeper reality, heretic postmodernist

Narcis ZĂRNESCU

Cantemir and the Kabbalah.

An attempt to reconstruct a spiritual mapping

Résumé

Până în prezent niciun cercetător, român sau străin, nu a avut curiozitatea să exploreze o ipoteză alternativă tradiției istoriografice cantemirești, mai ales ideile, simbolurile kabbalei, difuze, discrete în opera enciclopedistului, romancierului, filosofului și teologului Cantemir. Studiul nostru, Cantemir și kabbala. Proiect pentru o hartă a spiritualității cantemirești, se bazează pe surse indirecte, dar, în schimb, argumentul central e solid: lecturile și contemporanii lui Cantemir se înscriu în universal secret al kabbalei, al alchimiei, al inițierii în secrete. Este posibil ca Prințul să fi citit în latină au în arabă textele marilor kabbaliști evrei sau arabi și, mai ales, italieni. Il cunoștea pe Van Helmont și, prin el, pe Christian Knorr von Rosenroth, prietenul lui Leibniz, îi cunoștea pe Ficino și Pico dela Mirandolla. În mediile rusești se studia kabbala, se practica ritualuri masonice, Cantemir fiind el însuși un inițiat enciclopedist, deci total. Evaluând mai multe filiere și ipoteze culturale, studiul nostru îți propune să cartografieze schematic spiritual cantemiresc, provocând astfel inerția tradiției critice..

Cuvinte-cheie: dezvăluirea Kabbalei, opera lui Cantemir, Leibniz, van Helmont, universul secretelor masonice

Jusqu'à présent aucun chercheur, roumain ou étranger, n'a pas eu la curiosité d'explorer une hypothèse 'alternative' à la tradition historiographique cantemiresque, notamment les idées, les symboles de la kabbale, diffus, discrets dans l'oeuvre de l'encyclopédiste, du romancier, du philosophe et théologue Cantemir. Notre étude, Cantemir et la kabbale. Projet pour une carte de la spiritualité cantemiresque, est fondée sur des sources indirectes, mais en échange l'argument central est solide: les lectures et les contemporains de Cantemir s'inscrivent dans l'univers secret de la kabbale, de l'alchimie, de l'initiation aux secrets. Il est possible que le Prince eût lu en latin ou en arabe les textes des grands kabbalistes hébreux ou arabes, et surtout Italiens. Il connaissait van Helmont et par lui Christian Knorr von Rosenroth, l'ami de Leibniz, il connaissait Ficin et Mirandolle. Dans les milieux russes on étudiait la kabbale, on pratiquait les rituels maçonniques, Cantemir lui-même étant un initié encyclopédiste, donc complet. En évaluant plusieurs filières et hypothèses culturelles, notre étude se propose de cartographier schématiquement l'esprit cantemirien, en provoquant ainsi l'inertie de la tradition critique.

Mots-cles: Kabbala denudate, Adam Kadmon, Picatrix, Sefer Yezirah, Zohar

Lucian CHIȘU

De la fantastic la realitate

Abstract

Pornind de la poveștile românești (culte și populare), ca și de la alte exemple, preluate din literaturile vechi (milenare), autorul își focalizează observațiile asupra rolului pe care îl dețin imaginația, fantezia, intuiția, creativitatea în contexte ce ar putea fi interpretate ...mesaje peste timp. Sub acest aspect, structurile fantasticului, ca și variile apariții (în text) ale unor obiecte ori fenomene miraculoase, adaugă discursului epic o dimensiune nouă, surprinzătoare. Unele pasaje din poveștile și povestirile românești atribuie ansamblului un dinamism aparte, datorită unor factori de reprezentare insolțiți. În sfera de interpretare a unor astfel de contexte se insinuează un fel de aventură hermeneutică diferită de ceea ce Paul Ricoeur numea căutarea celuilalt, dar în strânsă legătură cu nevoia de celălalt, prin transcendere a universului metaforic spațial. Efectul constă în relevarea primitivă a unor constituenți impropriu numiți «științifico-fantastici» pentru că astfel de structuri au fost imaginate cu mult înainte de a se fi vorbit despre știință. Prin urmare, singura responsabilă de existența lor este un tip de gândire genial-intuitivă, care ar merita o atenție sporită în viitor. Oferim, drept exemplu, obiectele miraculoase (oglinză, pumnal, cuțit, sabie, paloș, năframa, batistă) capabile să transmită mesaje îndeajuns de asemănătoare celor din zilele noastre (de pildă sms-ul). În acest itinerar circular de la sine către celălalt pentru a se reîntoarce la sine – cercul hermeneutic – , plasat sub semnul imaginarului, textul literar relevă funcții simbolice nebănuite, părănd a substitui acea dimensiune majoră care se construiește între doxa și epistema.

Cuvinte-cheie: legendă/povestire, ficțiune, fantezie, intuiție, societatea cunoașterii

Starting from Romanian stories (both cultural or popular), as well as from other examples extracted from old (millennial) literatures, the author focuses his observations over the role held by the fantasy, intuition, creativity, in contexts that can be interpreted as... messages over time. Into this aspect, the structures of fantasy, as well as various apparitions (in the text) of miraculous objects or phenomena, they all add a new, surprising dimension to the epic discourse. Some passages in the Romanian stories and tales grant a special dynamic to the whole, due to unusual representation factors. In the sphere of interpretation for this sort of contexts, a sort of hermeneutic adventure comes in, and it is different from what Paul Ricoeur used to call «the search for the other», but closely related to needing the other, through transcending the spatial metaphoric universe. The effect is represented by a primitive disclosure of certain constituents improperly called science-fiction constituents, because these structures have been conceived long before even science existed. As a result, the only one responsible for their existence is a genius-intuitive mind, which would deserve an increased attention in the future. We offer miraculous objects to stand as an example (mirror, dagger, knife, sword, sabre, headdress, handkerchief), that are able to send messages very similar to the ones in our days (for example, instant text messages). In this itinerary from the self to the other, in order to return to the self – the hermeneutic circle – also believed to be in the frame of the imaginary, the literary text shows unexpected functions, seemingly substituting that major dimension that builds up between the doxa and the known instruments.

Keyword: tale/story, fiction, fantasy, intuition, the knowledge society

Jeana MORĂRESCU

O dramatizare originală a „Annei Karenina”

Résumé

Este o cronică teatrală referitoare la un spectacol al Teatrului Național din Timișoara, o dramatizare originală a romanului tolstoian "Anna Karenina". Cronicarul apreciază superlativ eforturile originale ale regizoarei Helen Edmundson, montajul acronologic față de narațiunea romanescă și jocul tuturor actorilor, dar mai ales al actriței din rolul titular, Claudia Ieremia..

Cuvinte-cheie: cronică teatrală, Anna Karenina, Teatrul Național din Timișoara, dramatizare originală

C'est une chronique de théâtre sur un spectacle du Théâtre National de Timișoara, une dramatisation originale du roman de Lev Tolstoï, Anna Karenina. Le chroniqueur apprécie au superlatif les efforts hors-pair de la metteuse en scène, Helen Edmundson, le montage a-chronologique par rapport au récit romanesque et le jeu de tous les acteurs, mais surtout de l'actrice en rôle titulaire, Claudia Ieremia.

Mots-cle: chronique théâtrale, Anna Karenina, le Théâtre National de Timișoara, dramatisation originale

Virgil TĂNASE
Scrisoare adresată lui
Daniel Cristea Enache privind
literatura curentului „oniric”

Abstract

Scriitorul Virgil Tănase, reprezentant al onirismului românesc din anii 60, (alături de D. Țepeneag, Dimov) și scriitor român de limbă franceză din exil, răspunde întrebărilor mai tânărului critic, Daniel Cristea-Enache, despre ce a însemnat onirismul în lupta cu opresiunea ideologică a regimului comunist și în peisajul dizidenței culturale prin limbajul subversiv.

Cuvinte-cheie: onirismul românesc, societatea totalitară, rezistența prin cultură, Virgil Tănase, scriitor român de limbă franceză

The writer Virgil Tănase, representative for the Romanian onirisme in the 60 (by the side of D. Țepeneag, Dimov) and Romanian writer in French language from exile, is answering to questions of younger critique, Daniel Cristea Enache, about what was meaning the onirime in the faith with the ideological oppression of the communist regime and in the landscape of cultural disidence through subversive language

Keywords: Romanian onirisme, totalitarian society, reistence through culture, Virgil Tănase, Romanian writer in French language